

rádióelnök zenei ízlésétől. A Magyar Rádió jelenleg ezernél több munkatársa van, miközben más adók 50 alkalmazottal 24 órás adást sugároznak. Érthető tehát a létszámcökkentési feladat, de a fűnyíró-életet nem lehet mindenütt alkalmazni, és ezt nem is szabad engednünk. Fél évszázaddal ezelőtt ötvenen kellett egy felvételhez, ma már három ember is elegendő ehhez a munkához. De ma is ugyanannyi muzsikusként kell egy Bartók-mű előadásához, mint az ötvenes években. Ezért azt mondtam a Rádió vezetésének, hogy akkor lehet a Rádiózenekar létszámát csökkenteni, ha majd a Magyar Rádió is annyi műszaki munkatárssal dolgozik, mint a Klubrádió.

– *Mi a helyzet a kinevezésével? Az új rádióelnökkel tárgyaltak róla?*

– Már talán sosem születik meg... Ahogy említettem, a feltételeim három év óta nem teljesültek. Jelenleg azt tudom tenni, hogy az egyes produkciókra igyekszem olyan állapotba hozni a zenekart, hogy sikerük legyen. Ha azonban közben nem kapnak „enni”, s ettől időről-időre az egész együttes szakmai színvonala romlik, akkor egy idő után már nem tudok ezen a gondon segíteni. Ahhoz, hogy felzárkózzunk a Nemzeti Filharmonikusok-

hoz, pénz kell, ezt az összeget azonban nem adja oda senki. Pedig a társulatban benne rejlik a lehetőség. Talán a mostani Wagner-siker is számít valamit. Azt remélem, arra kérem a zenei közönséget, hogyha azt érzik, ez a zenekar érték, akkor ezt mondják is ki.

– *Őn szerint, ha a Rádiózenekar bérletvásárlói, szimpatizánsai kimennek az utcára, történik valami?*

– Nem. De talán a politikusok között is vannak olyanok, akik szeretik a zenét, s így felfigyelnek erre a helyzetre... Az a nívó viszont, amin most játszunk, biztos, hogy nem lesz a jövőben tartható, hogyha ez az évi tizenhat koncertes tervezés megvalósul. A szakmai minőséghez ugyanis megfelelő, állandó foglalkoztatásra van szükség.

– *Akkor tudnak olyan kiemelkedő teljesítményt nyújtani, mint a tavalyi Wagner Napok Parsifal-produkciója, vagy a sorozat idej darabjai, a Ring két estéje...*

– Az együttesek kulturális értéket képviselnek, miközben nem tartoznak a kulturális tárcához. Persze, azt is megértem, hogy a minisztérium nagyon tiltakozik ellene, hogy ezek az együtteseket is kiemelt kulturális intézménynek nyilvánítsák, hi-

szén akkor sorban jönnek a következők... Mégis valami megoldást kellene találni a helyzetre. Négy-öt bérlet-sorozatra, elegendő munkára lenne szükség. Keresem én is a lehetőségeket.

– *Közben pedig a dalszínházi teendőivel is foglalkoznia kell. Az Ybl-palotában hat esztendővel ezelőtt hallottam dirigálni, amikor a Trisztán és Izoldát vezényelte a mannheimi társulat vendégjátékán.*

– Az volt az eddigi első és egyben utolsó, teljes estés karmesteri szereplésem az Operaházban. Most, a kinevezésemet követően sem volt még időm arra, hogy belátogassak a házba, s a vezetőtársaimmal is csak rövid megbeszéléseket folytatunk. A következő szezon programja teljesen készen van, nem is akarok rajta változtatni. S időt akarok arra is hagyni, hogy mindenről alaposan tájékozódjam, átlássam az intézmény működését. Azt tartom a fő feladatommak, hogy kidolgozzam, hogyan lehet a budapesti dalszínházat a nemzetközi vérkeringésbe bekapcsolni. Az azonban mindenképpen fontos, hogy bármit is teszek az Operaházért, annak nem láthatja kárát a Rádiózenekar.

R. Zs.

Méltatlan helyzetben vergődnek a Magyar Rádió zenei együttese...

„A rádió zenei együtteseinek rendkívül rosszul menedzseltek, ennek ... az az oka, hogy a jelenlegi menedzsment – szakmai tájékozatlansága miatt – alkalmatlan arra, hogy ellássa a feladatát...”

A Magyar Zenei Tanács (MZT) levelet intézett a közelmúltban a Magyar Rádió Zrt. Közalapítvány kuratóriumának elnökéhez. Ebben a szervezet így fogalmaz: „méltatlan helyzetben vergődnek a Magyar Rádió zenei együtteseinek (...) szétzilálásuk, elsorvasztásuk a magyar zenekultúra pótolhatatlan vesztesége lenne.” Az MZT elnöksége levelében utalt arra, hogy a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara művészeti vezető, vezető karmester és jóváhagyott, előkészített jövő évi évadterv nélkül zárja a szezont, s hozzá hasonlóan nincs terve a jövő évadra a vegyeskarnak, illetve gyermekkórusnak sem. „A teljes bizonytalanság (szakmai program hiánya és a létszámleépítés le-

betetése a fejek felett) nem kedvez a művészi alkotómunkának” – fogalmaznak a levél írói, akik aggasztónak tartják, hogy a rádió elnöke egyik nyilatkozatában kizárólag mint költséget, és nem mint a közszolgálati feladatok ellátásának letéteményeseit említette a zenei együtteseket. Az MZT felvetéseire a kuratórium elnökének részéről egyértelmű az elutasítás. Gellért Kiss Gábor válaszelevelében így fogalmaz: „nem pusztán zenei együtteseinek vergődnek méltatlan helyzetben, hanem a Magyar Rádió egésze (...) Nem vitatva a levelükben megfogalmazott kétségek indokoltságát – már ami a művészi alkotómunka jelenét illeti – azt kell mondanom, hogy a status quo

fenntartása csak és kizárólag a zenei együttesek esetében lehetetlenség.” Hogy miként befolyásolná az együttesek működését egy esetleges leépítés, vagy mit okozna felszámolásuk a hazai zenei életnek, arról a Magyar Zenei Tanács elnökét, Victor Mátét kérdeztük.

– A Magyar Zenei Tanács komolyan aggódik a Magyar Rádió (MR) zenei együtteseinek sorsáért, hiszen ezek esetleges megszűnésével helyrehozhatatlan veszteségek érnék a magyar zenei életet, márpedig a rádió működéséért felelős vezetők az elnök, illetve a kuratórium elnöke – ezt realitásként emlegetik – mondta el lapunknak Victor Máté. Ezzel

egyrészt Such György május eleji, az Élet és Irodalomnak adott interjújára utalt, amelyben a rádióelnök arról beszélt, hogy a zenei együttesekről a médiatörvény „sem” tesz említést, másrészt a kuratórium elnökének az MZT által írt levélre adott válaszára, amelyben Gellért Kiss Gábor nyíltan kijelenti, hogy a rádió működésének költséghatékonyabbá tételéből a zenei együttesek sem maradhatnak ki. – A létszámcsökkentés a zenekar és az énekkarok esetében gyakorlatilag a működésképtelenné tétellel egyenlő, hiszen négy kúrtszólamot három kúrttel nem lehet eljátszani; ez olyan, mintha egy autót három kerékkel akarnánk működtetni. Az tehát nyilvánvaló, hogy a 30 százalékos létszámleépítést nem lehet egy az egyben rávetíteni az együttesekre – mondta az MZT elnöke, aki egyébként egyetért azzal, hogy a rádió új vezetése üzleti szemléletet kíván vinni az együttesek működésébe, ez azonban nem jelenthet profitorientáltságot, hiszen, mint mondta, a világon egyetlen szimfonikus zenekar sem önfenntartó.

– A rádió zenei együttesei rendkívül rosszul menedzselték, ennek egyrészt az az oka, hogy a jelenlegi menedzsment –

szakmai tájékozatlansága miatt – alkalmatlan arra, hogy ellássa a feladatát, másrészt, mert a vezetés szemmel láthatóan csak rövidtávban gondolkodik, abban nem, hogy az együttesek a rájuk fordított pénz egy részét hosszú távon visszatermelhetnék, s így a rádióknak összességében kevesebbe kerülne a fenntartásuk – magyarázta Victor, aki szerint például a rádiós kiadványokban kiaknázatlan gazdasági lehetőségek rejlenek, hiszen az MR-nek, amellett, hogy páratlan komoly- és könnyűzenei archívum van a birtokában, minden adottsága megvan arra, hogy saját felvételeket készítsen és adjon ki. Mindennek ellenére 18 éve, amióta a Hungaroton lemezkiadási monopóliuma megszűnt, a Magyar Rádió nem jelent meg lemezkiadóként a piacon, s bár számtalan felvételét találjuk meg az üzletekben, egyik sem saját kiadványon szerepel. Victor Máté szerint az is probléma, hogy míg az együtteseknek korábban a Bartók adó fennhatósága alá tartozva bizonyos szakmai elvárásoknak kellett megfelelniük, a mostani vezetés már csak gazdasági igényeket fogalmaz meg velük szemben. A kuratórium elnökének válaszeleveléről elmondta: abból úgy tűnik, mintha minden-

ki kényszerpályán mozogna, és senki nem lenne döntési helyzetben.

Victor Máté ugyanakkor attól tart, hogy az a 7,1 milliárd forint, amit a rádió a sugárzási díjon felül, műsorkészítésre kap, nem a legmegfelelőbb csatornákon folyik el, hiszen, mint említette, az új Szervezeti és Működési Szabályzat meghagyta a régi struktúrát, s így egyrészt a valóban túlduzasztott bürokratikus rendszer, másrészt a frissen – a hírek szerint horribilis fizetésekért – felvett munkatársak bére aránytalanul nagy részét emészti fel ennek az összegnek. – Tekintetbe véve, hogy az új Petőfi Rádió egy olyan háttéradó lett, amilyen tele van az éter, és amit pár fős stábbal egy lakásból is lehet működtetni, az átalakítással – el kell ismerni – tekintélyes összeget takaríthatott meg az MR; de egy ilyen rádióhoz nem kell költségvetési támogatás – fűzte hozzá, majd így folytatta: egy intézmény önmaga történelmével azonos. Ez a Magyar Rádió a mögötte álló nyolcvan évnek köszönhetően olyan, amilyen. Hibái ellenére nagyon értékes. Nem gondolom, hogy az a legjobb megoldás, ha most mindezt leromboljuk, hogy a semmiből hozzunk valami újat létre.

Bilkei Éva

Szirányi János

A közz rádió és zenekara

Bevezető – Dániából

Az első próba hétfőn pontban 10-kor kezdődött a pompás koncert-stúdióban. A zenekar felkészülten és igen fegyelmetlenül várta karmesterét, a műszaki fülkében a technikusok és a zenei rendező alaposan kijegyzetelt partitúrával fülelték, és minden rezdülését érzékenyen követték végig a felcsendülő Brahms-szimfónia hangjainak. A csütörtök esti hangversenyre kezdődött meg a munka, merthogy ott, a koppenhágai rádióban az a rend, hogy a Rádiózenekar csütörtökönként ad nyilvános hangversenyt, amelyhez a próbák és közvetítési előkészületek hétfő reggeltől minden nap a fent jelzett gondossággal folynak. Az évad minden hetében. A péntek és szombat lehet a különmunkáké, a felvétel- és hanglemezkészítésé, vagy éppen a megérdemelt pihenésé. Évenként közel negyven hangverseny bent, majd a nyári szezon a Tivoli-teremben – már a

könnyedebb, lazább, oldottabb hangulatban. A Dán Rádió Szimfonikus zenekara a nemzet első számú, s a világ egyik legkiválóbb zenei együttese. Majd évszázada közmegebecsülésnek örvendő, szigorú szakértelemmel, de mindig féltő-óvó szeretettel irányítja.

Mindezt még 1992 tavaszán, egy rádiós vezetői delegáció tagjaként, amolyan kis szakmai tanulmányút során volt módomban megtapasztalni Koppenhágában. Akkor tájt ott éppen jelentős szervezeti, műszaki és műsor-tartalmi reformokat indítottak. Szinte teljesen újragombolták az intézmény vezetési, irányítási és szervezeti struktúráját (beleértve a szakmailag alaposan megtervezett személyi változtatásokat, nem titkolták: létszámleépítéseket is), koncentráltabbá, átláthatóbbá és főként hatékonyabbá tették egész gazdálkodásukat, megőrizve régi épületeiket

ugyan, de jelentősen korszerűsítették műszaki berendezéseiket, számítástechnikával automatizálták a műsorkészítés és -kiszolgálás, valamint dokumentálás megannyi fázisát. De nem öncélúan, hanem a műsorokért, pontosabban a hallgatóságért-hallgatottságért téve.